

Утре, 7 септември 2011 г., в Правец ще бъде отбелязана 100-годишнината от рождението на бившия генерален секретар на БКП и председател на Държавния съвет **Тодор Живков**.

В музейния комплекс при родната къща на бившия партиен и държавен ръководител ще бъде открита музейна експозиция под надслов „Тодор Живков и светът – отминало настояще“.

Тя ще включва експонати от колекцията подаръци, получавани в качеството му на държавен ръководител на НРБ от официални гости от цял свят.

Преди няколко години част от подаръците, получавани от Живков, бяха подредени в колекция в Историческия музей в Правец.

До 10 ноември 1989 г. голяма част от подаръците е събирана и съхранявана от УБО – Управление за безопасност и охрана (Пето управление на ДС). Едва през 80-те години на миналия век част от тях е изложена неофициално в резиденция „Бояна“. След промените вратите на резиденцията бяха отворени и в началото на 90-те и обикновените граждани можеха да разгледат част от експонатите в „Бояна“.

Сайтът **Държавна сигурност.com** хвърля светлина върху начина, по който Тодор Живков е получавал подаръци и тяхната по-нататъшна съдба. Текстът е част от главата „Човек“ от народа“ от документалната книга на Христо Христов – [„Тодор Живков. Биография“](#), изд. "Сиела", 2009 г.

Съдбата на подаръците зависела от личното мнение на Живков

Личната медицинската сестра на Тодор Живков **Ани Младенова** е довереният му човек, който има право да се докосва до разпределяните от него подаръци, които той получава като ръководител на НРБ при посещенията си в чужбина или от чуждестранни делегации в България. До края на 70-те години няма абсолютно никакви ред и правила какво да се прави с подаръците, които председателят на Държавния съвет получава на държавно ниво. Съдбата им е зависела само и единствено от неговото мнение.

Едва през 1979 г. с решение №404 на Секретариата на ЦК на БКП от 29 април е създаден фонд за подаръците, връчвани на Живков в качеството на най-високопоставено държавно лице. Създадена е следната практика – повечето подаръци, които са му подарявани в страната и в чужбина, са получавали от неговата охрана от УБО. След съответна техническа проверка повечето са предавани в резиденция „Банкя”.

Подаръците са преглеждани от Живков и по негова преценка една част от тях са изпращани по служители в съществуващия в резиденцията в „Бояна” комплекс за подаръци. Друга част, предимно ловни предмети, са изпращани в държавната вила за Живков на „Панорамен път”. Постъпващите в музея предмети са записвани във входящ дневник и им са поставяни инвентарни номера. Музеят в резиденция „Бояна” е създаден през 1981 г. по решение на Политбюро на ЦК на БКП”.

Охраната от УБО с грижи за скъпите вещи

При един от разпитите по дело №1 срещу Живков през 1990 г. медицинската сестра **Ани Младенова**

разказва как той е процедирал с подаръците:

„Обикновено подаръците се вземаха от охраната и шофьорите му и те се грижеха за транспортирането им до България. Подаръците се отнасяха в заседателната зала в резиденция Банкя. Аз ги описвах известно време, но след това Живков ми забрани без да ми казва защо. Каза ми: „Ще правиш само това, което ти се нарежда“. Когато имаше време Тодор Живков отиваше в тази стая с подаръците, разглеждаше ги и казваше какво трябва да се прави с тях.

Аз му помагах при разпечатването на подаръците и това можеше да става само в негово присъствие. Това беше закон, който не смееше да пипне нищо без той да каже. Повечето от подаръците предаваше на изложбата в резиденция Бояна. Имало е случаи, когато е отделял нещо за децата си. Тези именно отделени вещи изпращах по шофьорите до къщите на Евгения Живкова, Владимир Живков и Тодор Славков. Спомням си, че понякога на Владимир Живков съм изпращала монети.

Подаръците се съхраняваха в две стаи в Банкя – едната я наричахме заседателната зала, а другата беше на партера, по-малка. Ключът от тях стоеше в дежурната стая при дежурния офицер и беше поставен в кутийка, която беше запечатана. Аз получавах подаръците от служителите на УБО – обикновено от личните охранители, а понякога и от шофьорите. В повечето случаи подаръците са идвали опаковани в хартия. Тодор Живков ме караше да ги разтварям и ми нареждаше какво да се прави с тях по-нататък.”

Признанията на председателя на Държавния съвет

Тодор Живков признава пред прокурорите през 1990 г:

„От подаръците съм взел една музикална уредба, подарена ми от Щраус от ФРГ. Вземал съм и часовници с верижки. Винаги аз лично съм преценявал кои подаръци да бъдат предавани. Има някои други подаръци, които са давали на членове на моето семейство.“

При по-големи материални подаръци, които получава като държавен глава в чужбина, както например автомобили, той е постъпвал по следния начин: *„На мен при посещения в чужбина са ми подарили лично около пет леки автомобили, които аз съм предал на УБО, а единият съм подарил на БЧК. Два съм получил от СССР, по един от Австрия, ФРГ и Франция“.*

И за подаръците, връчвани от името на Живков

Въпросът с подаръците има и друга страна – тези, които са подарявани от името на комунистическия ръководител. В УБО е създадена специална служба, която се занимава само с този въпрос. По това перо изтичат сериозни средства. *„През 1985 за подаръци, дадени от името на Тодор Живков, са били изразходвани 158 438 лева, през 1987 г. те намаляха на 120 415 лева, през 1988 спаднаха още наполовина – до 52 848, а през 1989 г. сумата бе редуцирана до 38 620 лева“*, посочва началникът на УБО

ген. Георги Милушев.

Разбира се, средствата са държавни.

„Всички подаръци, които Живков е подарявал, са осигурявани от УБО и са закупвани за сметка на УБО“,

добавя той. Само на Леонид Греков, посланик на СССР в България му е подарено персийски килим и сребърен поднос на обща стойност около 6000 лева през март 1988 г.

УБО осигурява и подаръците, които Живков подарява на лица извън държавния протокол. *„Приемах като нормално раздаването на подаръци от името на държавния глава по случай кръгли годишнини, заслужили държавни дейци, удостоени със звания. Но не можех да си обясня, когато се правят подаръци на негови близки и познати би следвало да ги плати от собствени средства Това ми правеше много лошо впечатление. Очаквах от самия него да подходи държавнически към този въпрос”,* посочва ген. Милушев.

Медицинската сестра Ани Младенова е човекът, който е натоварена от генералния секретар на партията да движи всички въпроси с подаръците. **Живков** потвърждава това:

„След смъртта на дъщеря ми Младенова купуваше подаръците са почти всички случаи и тя е предавала документи за отчет. Всички тези подаръци за моето семейство и близки съм ги правил с мои пари. За хора извън този кръг не са били с мои пари. може би с пари на УБО. Така се случи за хора от охраната, шофьори и т.н. Но истината е, че в близките години не помня да съм правил такива големи подаръци. Аз обикновено правех подаръци с цветя.”

Ани Младенова заключава:

„УБО осигуряваше подаръците в случаите, когато Живков излизаше от страната. Правело ми е впечатление, че това бяха скъпи подаръци – канари платове, и т. н. С тези въпроси се занимаваха шофьорите и охраната му. Подаръците се вземаха от хотел „Рила“ (специалният комплекс „Рила“ при комунизма е достъпен само за висшия партиен апарат, б. а.), където се намиреше склад на УБО.”